Lietas arhīva Nr. KA06-0189-22/14
ECLI:LV:ZAT:2022:1031.11370002622.4.S

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Aizkrauklē 2022. gada 31. oktobrī

Zemgales apgabaltiesa
tiesnesis referents Elmārs Lenšs,
tiesneses Inese Belicka un Inese Skudra,
rakstveida procesā izskatīja krimināllietu sakarā ar Austrumzemgales prokuratūras prokurora K. Kalniņa apelācijas protestu par Zemgales rajona tiesas (Aizkrauklē) 2022. gada 25. maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atzīts par vainīgu Krimināllikuma 262. panta 4. daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz 7 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. panta 1. un 3. daļu brīvības atņemšanas sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 5 gadiem.

Nosacīti notiesātā uzraudzību uzdots veikt Valsts probācijas dienesta /vieta/ reģiona teritoriālās struktūrvienības /vieta/ nodaļai.

Noteikts, ka Valsts probācijas dienesta /vieta/ reģiona teritoriālās struktūrvienības /vieta/ nodaļā jāreģistrējas 10 darbdienu laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās.

Drošības līdzeklis nav piemērots.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.[13] panta 4. daļu /pers. A/ piederošais transportlīdzeklis /TL marka/, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, konfiscēts.

Par labu valstij piedzīti procesuālie izdevumi, kas saistīti ar transportlīdzekļa evakuāciju 175,45 *euro*.

Noteiks sprieduma labprātīgas izpildes termiņš daļā par procesuālo izdevumu piedziņu 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

[2] /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka, būdams alkohola ietekmē, vadot transportlīdzekli, pārkāpa Ceļu satiksmes likuma un Ceļu satiksmes noteikumu prasības, kā rezultātā cietušais guva smagus miesas bojājumus, kas izraisīja cietušā nāvi.

/datums/plkst. 20.28 /pers. A/, pārkāpjot Ceļu satiksmes likuma 28. panta 1. daļas 1. punkta b) apakšpunkta - aizliegumu vadīt transportlīdzekli, ja transportlīdzekļa vadītājam, kuram mehānisko transportlīdzekļu vadīšanas stāžs nepārsniedz divus gadus, alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,2 promiles un 28. panta 1. daļas 4. punkta - aizliegumu vadīt transportlīdzekli, ja vadītājam nav atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesību, vadīja sev piederošo transportlīdzekli - automašīnu /TL marka/, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, atrodoties alkohola ietekmē, ar alkohola koncentrāciju asinīs 1,07 promiles, bez transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām (transportlīdzekļa vadīšanas tiesības noteiktā kārtībā nav iegūtas), kurā kā pasažieris priekšējā pasažiera sēdeklī atradās /pers. B/ un brauca ar to /vieta/.

Turpinot kustību uz priekšu, minētā ceļa /vieta/ /pers. A/ pārkāpa Ceļu satiksmes likuma 19. panta pirmās un trešās daļas, Ceļu satiksmes noteikumu 99. un 100. punkta prasības, nerīkojās saskaņā ar iepriekš minēto likumu un noteikumiem, nepievērsa pietiekamu uzmanību apkārtnei un tās izmaiņām, nerīkojās tā, lai neradītu satiksmei bīstamu situāciju un nenodarītu zaudējumus, vadīja automašīnu ar ātrumu, kas negarantēja kustības drošību konkrētajā situācijā, netika galā ar automašīnas vadību, pieļāva tās sānslīdi un kustības virziena maiņu uz kreiso pusi, savlaicīgi nesamazināja braukšanas ātrumu un pilnībā neapturēja automašīnu, bet, turpinot kustību, nobrauca no ceļa braucamās daļas pa kreisi, pēc kā notika automašīnas apgāšanās (velšanās). Automašīnas apgāšanās (velšanās) laikā no salona tika izsviesti /pers. B/ un /pers. A/.

Minēto normatīvo aktu prasību pārkāpumu, nobraukuma no braucamās daļas un automašīnas apgāšanās (velšanās) rezultātā /pers. B/ guva smagus miesas bojājumus, kas bīstami cietušā dzīvībai un ir tiešā cēloniskā sakarībā ar nāves iestāšanos, kura iestājās /datums/no slēgtas galvas un krūškurvja traumas ar daudzšķembainiem galvaskausa velves, pamatnes un sejas kaulu lūzumiem, plašiem asinsizplūdumiem zem mīkstajiem smadzeņu apvalkiem, abu plaušu sasitumiem, kas sarežģījās ar galvas smadzeņu un plaušu tūsku, iekšējo orgānu nevienmērīgu caurasiņojumu.

Šādas apsūdzētā darbības pirmās instances tiesa kvalificējusi pēc Krimināllikuma 262. panta 4. daļas.

[3] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 499. panta noteikumiem pirmās instances tiesā pierādījumu pārbaude netika izdarīta.

[4] Apelācijas protestu iesniedzis Austrumzemgales prokuratūras prokurors K. Kalniņš ar lūgumu atcelt spriedumu daļā par apsūdzētajam noteikto sodu un taisīt šajā daļā jaunu spriedumu, atzīstot /pers. A/ par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 262. panta 4. daļā, un sodīt ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz 7 gadiem.

Protestā norādīts, ka minētais spriedums daļā par soda noteikšanu /pers. A/ tiek pārsūdzēts, nolūkā panākt tā atcelšanu daļā par /pers. A/ notiesāšanu ar brīvības atņemšanu nosacīti ar pārbaudes laiku uz 5 gadiem faktisku un juridisku iemeslu dēļ, jo, izskatot minēto lietu, Zemgales rajona tiesa nepamatoti noteica brīvības atņemšanas sodu 3 gadi, kas ir minimālā soda robeža un piemēroja Krimināllikuma 55. pantu.

Krimināllikuma 55. pantā noteikts ja, nosakot sodu — brīvības atņemšana — ilgāku par trim mēnešiem, bet ne ilgāku par pieciem gadiem, vai ne ilgāku par trim gadiem, ja izdarīts sevišķi smags noziegums, tiesa, ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību un citus lietas apstākļus, iegūst pārliecību, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, tā vainīgo var notiesāt nosacīti. Nosacīti notiesājot, spriedumā norādāmi apstākļi, kuru dēļ tiesa atzinusi par lietderīgu sodu neizpildīt.

Tiesa, spriedumā, motivējot Krimināllikuma 55. panta piemērošanu, norādījusi, ka konkrētajā gadījumā atrod par iespējamu apsūdzētajam /pers.

A/ piemērot Krimināllikuma 55. panta nosacījumus. Tiesa, ņemot vērā apsūdzētā personību, lietas faktiskos apstākļus, iestājušās smagās sekas, apsūdzētā attieksmi, patieso nožēlu, guvusi pārliecību, ka /pers. A/ ir izvērtējis savu rīcību un turpmāk likumpārkāpumus neizdarīs. Bez tam, tiesa ņēma vērā arī cietušās /pers. C/ tiesas debatēs izteikto viedokli par nosacīta soda piemērošanu apsūdzētajam /pers. A/, dodot iespēju viņam strādāt, pelnīt naudu un arī turpmāk palīdzēt cietušās ģimenei gan fiziski, gan materiāli, gan morāli.

Analizējot /pers. A/ personību, tiesa spriedumā norādījusi, ka /pers. A/ agrāk ir sodīts, sodāmības dzēstas, ir saukts pie administratīvās atbildības, sodāmības dzēstas, strādā AS /nosaukums A/ par /amats/, papildus darba pienākumus veic SIA /nosaukums B/. No SIA /nosaukums B/ raksturojas pozitīvi. Tiesa vērtējusi arī ziņas par viņa veselības stāvokli. Apgādībā personas neatrodas.

Prokurors uzskata, ka tiesa nav pietiekami izvērtējusi apstākli, ka /pers. A/ agrāk ir tiesāts astoņas reizes, turklāt, vienu reizi par to, ka vadīja transportlīdzekli bez transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām (transportlīdzekļa vadīšanas tiesības noteiktā kārtībā nav iegūtas), atrodoties alkohola ietekmē. /pers. A/ sodus ir izcietis, sodāmības dzēstas. /pers. A/ agrāk trīs reizes sodīts par administratīvo pārkāpumu izdarīšanu, tai skaitā par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola reibumā.

Tiesa, piemērojot /pers. A/ sodu, nav objektīvi izvērtējusi viņa izdarītā noziedzīgā nodarījuma sabiedrisko bīstamību. Nav objektīvi izvērtējusi nodarījuma kaitīgumu, kā arī apsūdzētā personību raksturojošo informāciju.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7. panta 5. daļu /pers. A/ izdarīja sevišķi smagu noziegumu. Noziedzīgais nodarījums apdraud sabiedrisko drošību transportlīdzekļu kustības jomā, ir vērsts gan pret satiksmes drošību, gan pret personas dzīvību un veselību. Noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi veido tiešs nodoms. Apsūdzētais apzināti pārkāpa aizliegumu vadīt transportlīdzekli alkohola ietekmē, zinot, ka lietojis alkoholu un aizliegumu vadīt transportlīdzekli, ja vadītājam nav atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesību, apzināti sēdās pie transportlīdzekļa stūres.

Pastāvot minētajiem apstākļiem, pārliecībai, ka /pers. A/, neizciešot viņam noteikto brīvības atņemšanas sodu, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, nav pamata, tādējādi arī Krimināllikuma 55. panta piemērošana un /pers. A/ nosacīta notiesāšana nav pamatota.

Tiesa, /pers. A/ notiesājot nosacīti, ir pārkāpusi Krimināllikuma 35. panta nosacījumus, jo tādējādi apsūdzētais netiks pakļauts soda piespiedu ietekmei un ar to saistītajiem ierobežojumiem tādā mērā, kas atbilstu izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam un radītajam kaitējumam. Šāda soda noteikšana nesekmēs arī soda vispārējās prevencijas uzdevuma izpildi, jo nestiprina ne apsūdzētā, ne citu personu pārliecību par nepieciešamību ievērot likumus un atturēties no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Šāda tiesu prakse radīs uzskatu par valsts vāju reakciju un tiesību aizsardzības mehānisma neefektīvu nodrošināšanu, kā arī nostiprinās pārliecību, ka konkrētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas gadījumā vainīgā persona netiks sodīta ar reālu brīvības atņemšanu.

/pers. A/ nosacītas notiesāšanas rezultātā netiek sasniegts Krimināllikuma 35. pantā deklarētais soda mērķis - aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, resocializēt sodīto personu un panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, kā arī netiek sasniegts Kriminālprocesa likuma 1. pantā noteiktais mērķis - krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums.

Izskatot apelācijas protestu apelācijas instances tiesā, pārbaudāmi krimināllietā esošie rakstveida pierādījumi, jauni pierādījumi netiek pieteikti.

[5] Par apelācijas protestu viedokli rakstveidā paudis apsūdzētā aizstāvis O. Ozoliņš, norādot, ka lieta izskatāma rakstveida procesā.

Aizstāvis neatbalsta un nepiekrīt prokurora protestam. Uzskata, ka tiesas spriedums ir likumīgs un nekļūdīgs, pareizi pamatots, sods piemērots, vadoties no konkrētās lietas apstākļiem, pierādījumiem, ņemot vērā atsevišķas personas un sabiedrības intereses kopumā. Tiesa rūpīgi izvērtējusi konkrēto lietu, ņēmusi vērā un izvērtējusi visu prokurora protestā norādīto.

Motīvu daļa

[6] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 561.[1] panta nosacījumiem un Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 12. panta 1. daļas noteikumiem tiesas kolēģija nesaskata šķēršļus lietas izskatīšanai rakstveida procesā, jo iebildumus pret lietas izskatīšanu rakstveida procesā pēc paziņojumu nosūtīšanas procesa dalībnieki nav iesnieguši.

[7] Apelācijas protesta ietvaros pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus lietā, izvērtējusi apelācijas protestā un aizstāvja viedoklī minētos argumentus, Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums atceļams daļā par /pers. A/ nosacītu notiesāšanu, jo apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesa nepamatoti piemērojusi Krimināllikuma 55. panta noteikumus.

Daļā par apsūdzētajam noteikto sodu – tā veidu un mēru, pārsūdzētais spriedums atstājams negrozīts, un, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 564. panta 6. daļu, apgabaltiesa uzskata, ka nav nepieciešams apelācijas tiesas nolēmumā atkārtot visus pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus, kas attiecas uz šo sprieduma daļu.

[8] Apelācijas tiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa nav pilnībā novērtējusi apstākļus, kas raksturo apsūdzētā personību, noziedzīgā nodarījuma raksturu un smagumu, nav pietiekami pamatojusi savu pārliecību, ka apsūdzētais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, līdz ar to apsūdzētā /pers. A/ nosacīta notiesāšana neatbilst Krimināllikuma 35. panta 2. daļā noteiktajam soda mērķim, izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam un vainīgā personībai.

[9] Vērtējot apsūdzētā /pers. A/ personību, pirmās instances tiesa konstatējusi, ka apsūdzētais agrāk ir sodīts, sodāmības dzēstas, ir saukts pie administratīvās atbildības *(lietas 116.-118. lapa*), strādā AS /nosaukums A/ par /amats/, papildus darba pienākumus veic SIA /nosaukums B/. No SIA /nosaukums B/ raksturojas pozitīvi. Raksturojumā norādīts, ka /pers. A/ strādā AS /nosaukums A/, taču piedalās dažādu projektu izpildē SIA /nosaukums B/, darbā parādījis sevi kā pozitīvu cilvēku. Ir tehniski radošs, aktīvs, akurāts un atbildīgs sava darba izpildē. Spēj risināt problēmas. Nav bijuši disciplinārpārkāpumi vai aizrādījumi. Darba laikā nav lietojis alkoholu vai apreibinošas vielas *(lietas 137. lapa).* Lietā ir ziņas par /pers. A/ veselības stāvokli, kas norādīti izrakstos no ambulatorās un stacionārās pacienta medicīniskās kartes. Rekomendācijās norādīts, ka /pers. A/ jāturpina ārstēšanās, norādīta ilgstoša medikamentozā terapija, nepieciešami turpmākie izmeklējumi, rehabilitācija, atkārtotas ārsta konsultācijas *(lietas 154.-157. lapa).* Apgādībā personas neatrodas.

[10] Atbilstoši Krimināllikuma 7. panta 5. daļai apsūdzētais izdarījis sevišķi smagu noziegumu.

Zemgales rajona tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 47. panta 2. daļu par atbildību mīkstinošu apstākli atzinusi to, ka /pers. A/ savu vainu atzina pilnībā un izdarīto nožēlo.

Atbilstoši Krimināllikuma 48. pantam atbildību pastiprinoši apstākļi netika konstatēti. Tādus nekonstatē arī apgabaltiesa.

[11] Nosakot sodu nosacītas brīvības atņemšanas soda veidā /pers. A/ ar pārbaudes laiku, pirmās instances tiesa spriedumā norādījusi, ka tiesa,

ņemot vērā apsūdzētā personību, lietas faktiskos apstākļus, iestājušās smagās sekas, apsūdzētā attieksmi, patieso nožēlu, guva pārliecību, ka /pers. A/ ir izvērtējis savu rīcību un turpmāk likumpārkāpumus neizdarīs, tiesa ņem vērā arī cietušās /pers. C/ tiesas debatēs izteikto viedokli par nosacīta soda piemērošanu apsūdzētajam, kā arī to, ka būs ievērotas sabiedrības drošības intereses un tiks sasniegts soda mērķis.

[12] Apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa nav pietiekami izvērtējusi visus tos Krimināllikuma 55. pantā paredzētos nosacījumus, kas jāņem vērā, lai personu notiesātu nosacīti.

Apgabaltiesa norāda, ka, lemjot par nosacītas notiesāšanas piemērošanu atbilstoši Krimināllikuma 55. pantam, tiesai ir jāņem vērā ne tikai vainīgā personību raksturojošie dati, bet arī fakti, kas saistīti ar noziedzīgo nodarījumu. Un proti, izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs, radītais kaitējums un citi lietas apstākļi. Izlemjot jautājumu par iespēju notiesāt nosacīti, jāievēro arī Krimināllikuma 35. panta 2. daļā norādītais soda mērķis. Minētajā likuma normā tieši norādīts gan uz nepieciešamību sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, gan arī uz vispārējo prevenciju kā soda piemērošanas mērķi.

Apgabaltiesas ieskatā rajona tiesas norādītie apstākļi nav tādi, kas paši par sevi varētu radīt tiesai pamatotu pārliecību, ka par konkrēto noziegumu apsūdzētais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus.

[13] Apelācijas protestā pamatoti norādīts, ka pirmās instances tiesa, piemērojot /pers. A/ sodu, nav pietiekami izvērtējusi apstākli, ka /pers. A/ agrāk tiesāts astoņas reizes, turklāt, vienu reizi par to, ka vadījis transportlīdzekli bez transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām (transportlīdzekļa vadīšanas tiesības noteiktā kārtā nav iegūtas), atrodoties alkohola ietekmē. Par līdzīgu pārkāpumu ceļu satiksmē viņš sodīts arī administratīvi. Lai arī sodāmības ir dzēstas, tās raksturo apsūdzētā personību. Savukārt apsūdzētā personības raksturojums ir būtisks apstāklis, izvērtējot iespējamo personas rīcību nākotnē. Ja persona iepriekš atkārtoti ir izdarījusi līdzīgus likumpārkāpumus, tad tiesas pārliecībai, ka persona turpmāk vairs šādus (un arī jebkādus citus) pārkāpumus neizdarīs, ir jābūt īpaši pamatotai.

Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa piekrīt prokurora viedoklim, ka pirmās instances tiesa pārāk paļāvusies uz apsūdzētā aktuālo attieksmi pret izveidojušos situāciju, bez pienācīgas uzmanības izvērtējot apsūdzētā noturīgo vieglprātīgo attieksmi pret savu rīcību.

Ievērojot noziedzīgo nodarījumu smagumu un raksturu, apsūdzētā /pers. A/ personību, lai sasniegtu Krimināllikuma 35. pantā deklarēto soda mērķi – sodītu /pers. A/ par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, kā arī panāktu, lai apsūdzētais turpmāk pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, apelācijas instances tiesa atzīst, ka apsūdzētajam /pers. A/ nosakāms brīvības atņemšanas sods pirmās instances tiesas noteiktajā apmērā, nepiemērojot Krimināllikuma 55. panta nosacījumus.

[14] Tiesām jāizvēlas tāds soda veids un mērs, kas maksimāli sekmētu kriminālsoda mērķu sasniegšanu un jāizvērtē, kā konkrētās krimināltiesiskās represijas piemērošana sekmēs 1) taisnīguma atjaunošanu; 2) noziedzīgu nodarījumu recidīvu novēršanu; 3) aizsargās sabiedrisko drošību; 4) atturēs citu personu no noziedzīgu nodarījuma izdarīšanas; 5) sekmēs notiesāto personu *resocializāciju (Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātu tiesnešu 2008. gada 1. jūlija kopsapulces lēmums).*

Apelācijas tiesas ieskatā pirmās instances tiesas spriedumā norādītie apstākļi - ka ir atbildību mīkstinošs apstāklis, nav atbildību pastiprinošu apstākļu, samērā pozitīvais apsūdzētā raksturojums, sociālais statuss, veselības stāvoklis un nodarītā patiesā nožēla, kā arī cietušās attieksme pret nosakāmo sodu, ir pamats noteikt inkriminētā panta sankcijā paredzēto minimālo sodu.

Vienlaikus apelācijas instances tiesas ieskatā lietā nav konstatējami Krimināllikuma 55. pantā norādītie apstākļi, kas varētu būt pamatā nosacītai notiesāšanai, un /pers. A/ piespriestais sods ir izpildāms. Apgabaltiesa negūst pārliecību, ka /pers. A/, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, un uzskata, ka tikai reāla brīvības atņemšana var piespiest /pers. A/ turpmāk ievērot likumus un neizdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus.

Rezolutīvā daļa

Ievērojot minēto un saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 561.[1] pantu un 563. panta 1.[1] daļas 2. punktu, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 12. panta 1. daļu, Zemgales apgabaltiesa

n o s p r i e d a

Zemgales rajona tiesas 2022. gada 25. maija spriedumu atcelt daļā par /pers. A/ nosacītu notiesāšanu.

Krimināllikuma 55. panta noteikumus /pers. A/ nepiemērot.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Kriminālprocesa likuma 574., 575. pantā paredzētajos gadījumos Augstākajā tiesā 10 dienu laikā pēc pilna sprieduma pieejamības dienas, iesniedzot sūdzību vai prokurora protestu Zemgales apgabaltiesas Aizkraukles tiesu namā.

Spriedums pieejams apgabaltiesas kancelejā Aizkrauklē 2022. gada 31. oktobrī.

Tiesnesis referents E. Lenšs

Tiesnese I. Belicka

Tiesnese I. Skudra